



Handläggare: Anders Eriksson, 508 430 22

Till
Socialtjänstnämnden

Slutrapportering av lokalt alkohol- och drogförebyggande arbete åren 2002-2005

(2 bilagor)

Förslag till beslut

Socialtjänstnämnden beslutar att godkänna denna slutrapport.

Dag Helin

Fredrik Jurdell

Bakgrund

I februari 2001 beslutade regeringen om en nationell handlingsplan för att förebygga alkoholskador. Enligt beslutet skulle de medel som avsattes för det lokala arbetet i landet i första hand utnyttjas som ett stöd för att utveckla ett samordnat, långsiktigt förebyggande arbete, exempelvis genom att anställa lokala samordnare. Länsstyrelserna uppdrogs att fördela medlen lokalt efter ansökan från kommunerna. Ett villkor för ansökan var att kommunen själv sköt till motsvarande medel.

Stockholms stad har, efter årliga ansökningar, av länsstyrelsen beviljats sammanlagt 16 mnkr i utvecklingsmedel för anställning av samordnare i samtliga dåvarande 18 stadsdelsnämnder i Stockholm under åren 2002 till och med 2005. Socialtjänstnämnden har skjutit till motsvarande medel i egeninsats. Ansökningar och rapporteringar har handlagts av Precens och löpande tillställts socialtjänstnämnden.

För att på ett överskådligt sätt visa de lokala preventionssamordnarnas arbete har Precens tagit fram skriften ”Åt samma håll” (se bilaga).

Utvärdering

Den vetenskapliga uppföljningen har skötts av ESAPP (Evaluering av Stockholms Alkohol Preventiva Program) under ledning av professor Anders Romelsjö. Under hösten-vintern 2007-2008 har ESAPP gjort en sammanfattande slutstudie. Denna studie har finansierats till lika delar av socialtjänstnämnden och länsstyrelsen.

ESAPP har totalt utgivit följande fem publikationer:

* Samordnarrollen – fälta, samordna, predika eller bedriva projekt. Intervjuer med lokala alkohol- och drogsamordnare i Stockholms stad våren 2003, ESAPP-rapport 2003:1

Länk: <http://www.sorad.su.se/publications.php?Id=304>

* Utvärdering av Precens – Stockholms stads preventionscentrum, Evaluering av Stockholms stads alkoholpreventiva program, ESAPP-rapport 2003:2

Länk: <http://www.sorad.su.se/publications.php?Id=305>

* Aktivitetsrapportering – en första sammanställning av registrerade förebyggande aktiviteter i ESAPP:s databas, Evalu ESAPP-rapport 2003:3

Länk: <http://www.sorad.su.se/publications.php?Id=306>

* Vem? Vad? Hur? -- med samordnaren i fokus. ESAPP-rapport 2005:1

Länk: <http://www.sorad.su.se/publications.php?Id=446>

* Utvärdering av preventionssamordnarnas arbete i Stockholm stad 2002-2006. Barbro Engdahl & Anders Romelsjö, SoRAD – Forskningsrapport nr – 2008:1

(Se bilaga)

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har beretts vid Preventionscentrum Stockholm – Precens inom avdelningen för stadsövergripande sociala frågor.

Ärendet

Efter år 2005 har arbetet med att stödja det lokala förebyggande arbetet fortsatt på flera sätt. I och med nya regler för de statliga utvecklingsmedlen har stadsdelsnämnderna från och med 2006 utifrån egna behov fått ansöka om projektbidrag hos länsstyrelsen. Bidraget från socialtjänstnämnden låg dock kvar även 2006, vilket betyder att nämnden bidragit med 20 mnkr till anställningar av preventionssamordnare i stadsdelsförvaltningarna. Från och med 2007 får stadsdelsnämnderna helt bära kostnaderna (och inte bara vinsterna) med anställda preventionssamordnare.

Precens' insatser har fortsatt och utvecklats till stöd för det lokala förebyggande arbetet.

Socialtjänstnämndens och stadsdelsnämndernas arbete i dessa frågor finns reglerat i Stockholms Tobaks-, Alkohol- och Narkotikapolitiska program, STAN-programmet. I och med att socialtjänstnämnden ansvarar för att STAN-programmet följs upp och revideras under 2008 (KF-beslut 04-12-14) utgör ESAPP's slutstudie en viktig pusselbit som

kan ses som en form av slutrapport av Stockholms stora och fleråriga satsning på preventionssamordnarnas arbete.

Förvaltningens synpunkter

Att utvärdera lokalt alkohol- och drogförebyggande arbete bjuder på många svåra utmaningar, speciellt i en stad av Stockholms storlek.

Erfarenheterna, nu senast från arbetet med ”6 försökskommuner” som genomförts av Folkhälsoinstitutet och Alkoholkommittén, visar hur svårt det är att visa entydiga effekter trots att man där lagt några miljoner på utvärdering förutom de miljoner som satsats på stimulans, utbildning och andra insatser i de aktuella kommunerna. Rapporten finns på denna länk:

http://www.alkoholkommitten.se/upl/pdf/1541_pdf1_Sex%20F6rs%F6skkommuner.pdf

Förvaltningen anser att det självklart *kan* finnas goda effekter av vad som gjorts, det är bara svårt att traditionellt vetenskapligt härleda ett visst utfall till en viss insats. Dessutom har Stockholms stad minst tre gånger så stor volym rent befolkningsmässigt som ovanstående område, och det krävs därför stora implementerings- och utvärderingsresurser samt tidstålmod att mäta effekter på befolkningsnivå av en viss insats.

ESAPP's slutrapport har två intressanta aspekter. Den första är att man utgår från de rapporteringar som stadsdelsförvaltningarna gjort när man värderar det förebyggande arbetet. Man kan lätt kritisera och säga att detta är bristfälligt material som inte speglar allt vad som faktiskt görs i respektive stadsdel. Så sant, men samtidigt visar detta hur svårt det är att få en bild av vad som faktiskt görs och därmed kunna värdera/mäta det. Inte ens de lokala preventionssamordnarna har möjlighet att känna till allt som exempelvis alla skolor och fritidsverksamheter gör. Om staden ska kunna följa preventionsarbetet över tid måste rapporteringssystemen förbättras. Förvaltningen föreslår att denna fråga beaktas i den pågående revideringen av STAN-programmet.

En annan intressant aspekt är att studien försöker arbeta med ”preventionsindex”. Hittills är detta medventionsindex inte särskilt utvecklat i landet, och upplägget måste vara föremål för fortsatt diskussion bland forskare och praktiker. Det är dock en spännande ansats, väl värd att utveckla.

Rapporten sammanfattar: *Beskrivning av prioriteringar, målsättningar och struktur av det förebyggande arbetet jämfört med 2003 tyder på att det alkohol- och drogförebyggande arbetet har integrerats bättre i stadsdelarna. Även samordnarnas position i stadsdelarna har stabiliserats, och i en majoritet av stadsdelarna har samordnartjänsten gjorts till en permanent tjänst. Som helhet kan sägas att det förebyggande arbetet är i dag mer förankrat i den dagliga verksamheten.*



Bilagor:

1. "Åt samma håll" – Utvecklingen av det lokala drogforebyggande arbetet i Stockholms Stad 2002-2004
2. "Utvärdering av preventionssamordnarnas arbete i Stockholm stad 2002-2006", Barbro Engdahl & Anders Romelsjö, SoRAD – Forskningsrapport 2008